ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.7.2020
COM(2020) 325 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΤΡΙΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ

{SWD(2020) 132 final}

I. Εισαγωγή

Η ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων εξακολουθεί να αποτελεί έναυσμα για βασικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα της μετανάστευσης, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης και διευκολύνει τις επαφές μεταξύ των λαών μέσω απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους τρίτων χωρών σε περιπτώσεις διαμονής διάρκειας έως και 90 ημερών στο πλαίσιο οποιασδήποτε περιόδου 180 ημερών. Το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης συνεπάγεται επίσης ευθύνες. Οι τρίτες χώρες πρέπει να εκπληρώνουν ανελλιπώς τις απαιτήσεις ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων και να διασφαλίζουν τις προϋποθέσεις για την καλή διαχείριση της μετανάστευσης και για την ασφάλεια σε κάθε περίπτωση. Αυτό συνάδει με την ολιστική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την αντιμετώπιση όλων των πτυχών της μετανάστευσης και της ασφάλειας.

Η παρούσα **τρίτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης** απορρέει από το καθήκον της Επιτροπής να παρακολουθεί τη συνεχή εκπλήρωση των απαιτήσεων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων από τρίτες χώρες που έχουν αποκτήσει πρόσβαση χωρίς υποχρέωση θεώρησης, και να υποβάλλει έκθεση, τουλάχιστον ετησίως, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο[1]. Όσον αφορά το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής, η έκθεση εξακολουθεί να καλύπτει τις χώρες που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς διάλογο για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων. Τα στατιστικά στοιχεία της έκθεσης αντικατοπτρίζουν τα στοιχεία της Eurostat για το 2019, με έμφαση στη διαφορά μεταξύ 2018 και 2019. Όπου είναι δυνατόν, οι εξελίξεις σε θέματα πολιτικής στις υπό ανάλυση χώρες περιγράφονται έως τη δημοσίευση της παρούσας έκθεσης τον Ιούλιο του 2020. Όπως και η δεύτερη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης[2], της 17ης Δεκεμβρίου 2018, (στο εξής: δεύτερη έκθεση), η παρούσα έκθεση εστιάζει σε συγκεκριμένους τομείς[3] όπου απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της προόδου που έχει επιτευχθεί. Οι τομείς αυτοί περιλαμβάνουν την παράτυπη μετανάστευση, τις αιτήσεις ασύλου, τις διαδικασίες επανεισδοχής, τη δημόσια τάξη και ασφάλεια (συμπεριλαμβανομένων του οργανωμένου εγκλήματος, της καταπολέμησης της διαφθοράς, της επιβολής του νόμου και της καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες). Ως εκ τούτου, στην παρούσα έκθεση δεν καλύπτονται κριτήρια αξιολόγησης με σταθερές επιδόσεις υλοποίησης.

Μετά την εισαγωγή περιορισμών που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19 από την πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών-εταίρων στα μέσα του Μαρτίου, οι μετακινήσεις σε ολόκληρη την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής

---

1 Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39).

2 COM(2018) 496 final.

3 Η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη γενικότερη κατάσταση στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων και της δικαιοσύνης, η οποία είναι επίσης σημαντική για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων και των κριτηρίων αξιολόγησης ως προς την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση της ΕΕ όσον αφορά τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που απολαύουν καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και στο πλαίσιο της εφαρμογής των αντίστοιχων συμφωνιών σύνδεσης όσον αφορά τις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

Εταιρικής Σχέσης μειώθηκαν σημαντικά. Στη συνέχεια, η πλειονότητα των περιοριστικών μέτρων στις χώρες-εταίρους ήρθησαν. Στις 11 Ιουνίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την αξιολόγηση της εφαρμογής του προσωρινού περιορισμού των μη αναγκαίων ταξιδιών προς την ΕΕ[4]. Όσον αφορά τις γειτονικές χώρες της ΕΕ, η Επιτροπή εξέφρασε ετοιμότητα να συνδέσει στενά την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων[5] με την εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού χάρτη πορείας για την άρση των μέτρων ανάσχεσης της νόσου COVID-19.Στις 30 Ιουνίου 2020 το Συμβούλιο εξέδωσε επακόλουθη σύσταση σχετικά με τη σταδιακή άρση του προσωρινού περιορισμού των μη αναγκαίων ταξιδιών προς την ΕΕ, καθώς και τον πρώτο κατάλογο 15 χωρών (που περιλαμβάνει τη Γεωργία, το Μαυροβούνιο και τη Σερβία). Η σύσταση αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της άρσης του περιορισμού και ακολουθεί τη σταδιακή προσέγγιση που προτείνει η Επιτροπή.

Η παρούσα έκθεση συνοδεύεται από **έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής** στο οποίο παρέχονται αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις.

II. Αξιολόγηση συγκεκριμένων τομέων σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων

II.1 Δυτικά Βαλκάνια

Αλβανία

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου Αλβανών υπηκόων στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 9 % (από 21 515 σε 19 670), ενώ ο αριθμός των Αλβανών υπηκόων για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 6 % (από 32 355 σε 34 410). Η παράτυπη μετανάστευση Αλβανών υπηκόων εξακολουθεί να είναι η υψηλότερη μεταξύ όλων των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων οι οποίες αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης στην παρούσα έκθεση. Ο εντοπισμός Αλβανών υπηκόων που χρησιμοποιούσαν πλαστά έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων διαβατηρίων της ΕΕ, αυξήθηκε κατά 64 % μεταξύ του 2018 και του 2019.

Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν Αλβανοί υπήκοοι στον χώρο Σένγκεν+ συνέχισε να μειώνεται για τέταρτο κατά σειρά έτος, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 18 555 αιτήσεις έναντι 19 615 το 2018. Οι αριθμοί αυτοί αντιπροσωπεύουν μείωση 5 %. Παρά την πτωτική τάση, το 2019 η Αλβανία κατείχε την πρώτη θέση, ως προς τον αριθμό των αιτήσεων ασύλου, μεταξύ των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων χωρίς υποχρέωση θεώρησης. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου[6] μειώθηκε σε 5,6 % το 2019 (από 7,6 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 καταγράφηκαν 2 895 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 44 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

---

4 COM(2020) 399 final.

5 Ανακοίνωση της Επιτροπής – Στήριξη των Δυτικών Βαλκανίων για την αντιμετώπιση της COVID-19 και την ανάκαμψη μετά την πανδημία [COM(2020) 315 final].

6 Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου υπολογίζεται ως το ποσοστό των πρωτοβάθμιων θετικών αποφάσεων (καθεστώς πρόσφυγα, επικουρική προστασία, ανθρωπιστική προστασία βάσει του εθνικού δικαίου) επί του συνολικού αριθμού των πρωτοβάθμιων αποφάσεων.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 50 % το 2019 (σε σύγκριση με 66 %[7] το 2018) και επέστρεψαν πράγματι 15 370 Αλβανοί υπήκοοι. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία ως προς τους υπηκόους της και τους υπηκόους τρίτων χωρών, η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται στη διεκπεραίωση υπερβολικά μεγάλου αριθμού αποφάσεων, σε εκκρεμότητες προηγούμενων ετών και πιθανώς σε δευτερογενείς μετακινήσεις.

Οι αβάσιμες αιτήσεις ασύλου που υποβάλλουν Αλβανοί υπήκοοι σε κράτη μέλη της ΕΕ και συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν εξακολουθούν να αποτελούν ζήτημα που απαιτεί συνεχείς και σημαντικές προσπάθειες από τις αλβανικές αρχές. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Αλβανία εξακολουθεί να εφαρμόζει μέτρα για την αντιμετώπιση των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν Αλβανοί υπήκοοι. Οι αλβανικές αρχές έχουν εντείνει τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης του πληθυσμού όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και τις κυρώσεις για παραβίαση των εν λόγω υποχρεώσεων. Συνέχισαν να διοργανώνουν προγράμματα και εκστρατείες ενημέρωσης και δημοσίευαν σε τακτική βάση πληροφορίες σε κρατικούς δικτυακούς τόπους και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Οι αλβανικές αρχές ενίσχυσαν επίσης την επιχειρησιακή συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από την παράτυπη μετανάστευση και τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου και αύξησαν τους ελέγχους Αλβανών υπηκόων που ταξιδεύουν στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων, μέσω περισσότερο διεξοδικών συνεντεύξεων κατά την έξοδο. Τον Δεκέμβριο του 2019 η Αλβανία θέσπισε πρόσθετα μέτρα για την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων.

Η Αλβανία είναι η πρώτη χώρα των Δυτικών Βαλκανίων που υπέγραψε με την ΕΕ και έθεσε σε λειτουργία συμφωνία για το καθεστώς της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)[8]. Μετά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας την 1η Μαΐου 2019 ακολούθησε ανάπτυξη κοινών ομάδων του Frontex στα σύνορα της Αλβανίας με την Ελλάδα, στις 21 Μαΐου 2019. Αυτό σηματοδότησε μια νέα φάση για τη μεθοριακή συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Παρά τους περιορισμούς που σχετίζονται με την έξαρση της νόσου COVID-19, η επιχείρηση εξακολουθεί να παρουσιάζει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Έως τον Ιούνιο του 2020 20 κράτη μέλη της ΕΕ συμμετείχαν στην εν λόγω κοινή επιχείρηση, ενώ συνελήφθησαν πάνω από 12 000 παράτυποι μετανάστες.

Ως συνέπεια της πανδημίας COVID-19, η Αλβανία έκλεισε τα σύνορά της στις 16 Μαρτίου 2020 και, στη συνέχεια, κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις 24 Μαρτίου. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης άρθηκε στις 23 Ιουνίου. Ακυρώθηκαν όλες οι εμπορικές πτήσεις από τις 22 Μαρτίου και έπειτα. Την 1η Ιουνίου η Αλβανία άνοιξε όλα τα χερσαία σύνορα με τις γειτονικές χώρες. Το διάστημα αυτό επαναπατρίστηκαν από τις αλβανικές αρχές περίπου 2 500 πολίτες από το εξωτερικό (κυρίως από την ΕΕ) μέσω ναυλωμένων πτήσεων επαναπατρισμού. Ορισμένες εμπορικές πτήσεις (Βιέννη, Βελιγράδι και Αθήνα) ξεκίνησαν και πάλι στις 15 Ιουνίου.

---

[7] Το ποσοστό επιστροφής για ένα δεδομένο έτος υπολογίζεται ως ο λόγος μεταξύ του αριθμού των Αλβανών υπηκόων που επέστρεψαν στην Αλβανία σε δεδομένο έτος από τον χώρο Σένγκεν+ και του αριθμού των Αλβανών υπηκόων που έλαβαν διαταγή επιστροφής εντός του ίδιου έτους.

[8] Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, που αναφέρεται συνήθως ως Frontex

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Οι αλβανόφωνες ομάδες οργανωμένου εγκλήματος έχουν πολυσχιδή εγκληματική δραστηριότητα και αναπτύσσουν ευρύ φάσμα εγκληματικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ, ωστόσο δεν μπορούν να συνδεθούν μόνο με την Αλβανία ή με Αλβανούς υπηκόους. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, ειδικά οι Αλβανοί υπήκοοι συγκαταλέγονται στους υπηκόους τρίτων χωρών που αναφέρονται συχνότερα ως ύποπτοι τέλεσης σοβαρών εγκλημάτων. Συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων που χρησιμοποιούν συχνότερα πλαστά έγγραφα σε αεροπορικές μετακινήσεις από και προς αεροδρόμια του χώρου Σένγκεν.

Η Αλβανία συνέχισε να εδραιώνει τις επιδόσεις της και την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών επιβολής του νόμου με σκοπό την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η αύξηση του αριθμού των αστυνομικών επιχειρήσεων μεγάλης κλίμακας οδήγησε επίσης σε ιδιαίτερα προβεβλημένες συλλήψεις καθώς και σε σημαντικές παραπομπές στη δικαιοσύνη και ποινικές διώξεις, επίσης λόγω της στενότερης αστυνομικής συνεργασίας με τα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι αλβανικές αρχές επιδεικνύουν σταθερά την αποφασιστική δέσμευσή τους στην καταπολέμηση της παραγωγής και διακίνησης κάνναβης. Η Αλβανία αποτελεί τη μόνη χώρα στην περιοχή που επιτρέπει τη λειτουργία παρεμβατικού μηχανισμού παρακολούθησης από τρίτη χώρα (εναέριες έρευνες της ιταλικής Guardia di Finanza για τον εντοπισμό και την παρακολούθηση φυτειών κάνναβης στην Αλβανία, με συγχρηματοδότηση της ΕΕ). Ωστόσο, υφίσταται αξιοσημείωτο χάσμα μεταξύ του αριθμού νέων παραπομπών και του αριθμού τελεσίδικων καταδικών.

Τον Φεβρουάριο του 2019 η Αλβανία ενέκρινε νέα εθνική στρατηγική για τα φορητά όπλα και τον ελαφρύ οπλισμό για την περίοδο 2019-2024. Τον Απρίλιο του 2019 συγκροτήθηκε σημείο επαφής για τα πυροβόλα όπλα, εκκρεμεί ωστόσο η πλήρης ενσωμάτωσή του στη δομή της αστυνομίας ώστε να καταστεί πλήρως λειτουργικό.

Το 2018 και το 2019 η Αλβανία προέβη σε ορισμένες νομοθετικές ενέργειες προκειμένου να βελτιώσει το νομικό πλαίσιο στον τομέα της διαφθοράς. Αν και συνεχίστηκε η συνολική θετική τάση όσον αφορά το ιστορικό επιδόσεων για τις έρευνες, την άσκηση ποινικών διώξεων και τις καταδίκες με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς , οι τελεσίδικες καταδίκες ανώτατων αξιωματούχων εξακολουθούν να σπανίζουν.

Τον Ιανουάριο του 2020 η αλβανική κυβέρνηση ψήφισε δέσμη νομοθετικών μέτρων με την οποία ελήφθησαν προληπτικά μέτρα με σκοπό να ενισχυθεί η καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατάσχεση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος. Ο συγκεκριμένος νόμος προβλέπει σειρά νέων ανακριτικών εργαλείων τα οποία θα έχει στη διάθεσή της η Ειδική Εισαγγελία στο πλαίσιο της νεοσυσταθείσας ειδικής δομής για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος.

Η Αλβανία επιδιώκει διεξοδική και ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, με σκοπό την ενίσχυση των συνολικών προσπαθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Η μεταρρύθμιση αυτή περιλαμβάνει επίσης την προσωρινή επαναξιολόγηση όλων των δικαστών και των εισαγγελέων (διαδικασία ελέγχου), η οποία προχωρά σταθερά, παράγοντας απτά αποτελέσματα. Ο έλεγχος συνεχίζεται παρά τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19. Παρόλο που οι ακροάσεις ανεστάλησαν προσωρινά λόγω του περιορισμού της κυκλοφορίας, οι ερευνητικές δραστηριότητες σχετικά με τους φακέλους ελέγχου συνεχίστηκαν μέσω απομακρυσμένων ανταλλαγών. Οι ακροάσεις στο πλαίσιο του ελέγχου ξεκίνησαν και πάλι στις 3 Ιουνίου 2020. Συνολικά, 64 % των φακέλων

ελέγχου που εξετάστηκαν μέχρι στιγμής οδήγησαν στην απόλυση ή την οικειοθελή παραίτηση του αξιολογούμενου. Η διαδικασία ελέγχου και τα αποτελέσματά της εξακολουθούν να είναι ζωτικής σημασίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού στο δικαστικό σώμα και τους κρατικούς φορείς επιβολής του νόμου.

Τον Ιούνιο του 2019 τοποθετήθηκε στην Αλβανία αξιωματικός σύνδεσμος της Ευρωπόλ, και τον Ιούλιο η Ευρωπόλ έθεσε επίσημα σε λειτουργία το γραφείο συνδέσμου της στα Τίρανα, το πρώτο των Δυτικών Βαλκανίων. Το γεγονός αυτό ενίσχυσε περαιτέρω τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της αλβανικής αστυνομίας στις προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και συνέβαλε στην ευθυγράμμιση των προσπαθειών για την από κοινού αντιμετώπιση των διασυνοριακών απειλών και την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων.

Η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Αλβανίας και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, η πρώτη στα Δυτικά Βαλκάνια, υπεγράφη τον Μάρτιο του 2019. Η συγκεκριμένη συμφωνία καθιστά δυνατή την παροχή σημαντικής εμπειρογνωμοσύνης στις αλβανικές αρχές και στηρίζει την περαιτέρω προσέγγιση των νομοθετικών διατάξεων και πολιτικών της Αλβανίας επί ζητημάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά με τις αντίστοιχες της ΕΕ.

Επιπλέον, η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Eurojust και της Αλβανίας τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2019. Η συμφωνία θα διευκολύνει περαιτέρω τη δικαστική συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των Αλβανών επαγγελματιών του νομικού κλάδου και θα αυξήσει την καταπολέμηση του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος.

Η Αλβανία ήταν μία από τις πρώτες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που υπέγραψε με την Επιτροπή, στις 9 Οκτωβρίου 2019, διμερείς εκτελεστικές ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ως συνέχεια του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας[9]. Η Αλβανία υπέβαλε την πρώτη έκθεσή της για την εφαρμογή των ρυθμίσεων τον Ιούνιο του 2020.

Ο αριθμός των καταδικαστικών αποφάσεων για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παραμένει χαμηλός και εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη συστηματικής παράλληλης έρευνας σχετικά με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Μετά την έγκριση της δέσμης μέτρων της Moneyval από το Αλβανικό Κοινοβούλιο τον Ιούνιο του 2019, η επιτροπή Moneyval διατύπωσε την εκτίμηση ότι αν και, συνολικά, η Αλβανία σημείωσε πρόοδο στην εφαρμογή των συστάσεών της για το 2018, εξακολουθούν να υφίστανται κενά[10]. Στις 21 Φεβρουαρίου 2020 η ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης (FATF) κατέταξε την Αλβανία μεταξύ των έννομων τάξεων με στρατηγικές ελλείψεις στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και πρότεινε σχέδιο δράσης που στοχεύει στις πλέον σοβαρές ελλείψεις. Το εν λόγω σχέδιο περιλαμβάνει δράσεις προς υλοποίηση έως τον Οκτώβριο του 2021 για να δοθεί η δυνατότητα στην Αλβανία να διαγραφεί από τον «γκρίζο κατάλογο» της FATF. Η Αλβανία ανέλαβε πολιτική δέσμευση υψηλού επιπέδου για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης της FATF. Η υλοποίηση ξεκίνησε παρά την κρίση λόγω COVID-19, ιδίως με τη διενέργεια ανάλυσης κινδύνων σχετικά με τα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες και την κατάχρηση

[9] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

[10] https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0

νομικών οντοτήτων. Το Αλβανικό Κοινοβούλιο αναμένεται να εξετάσει σχέδιο νόμου για την ιθαγένεια, ο οποίος, αν θεσπιστεί, μπορεί να αποτελέσει νομική βάση για τη δημιουργία συστήματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Η Επιτροπή απηύθυνε επιστολή στις αλβανικές αρχές τον Οκτώβριο του 2019, με την οποία ζητά διευκρινίσεις σχετικά με το ζήτημα και εφιστά την προσοχή των αλβανικών αρχών στους εγγενείς κινδύνους και στις πιθανές επιπτώσεις της θέσπισης ενός τέτοιου συστήματος. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά το θέμα αυτό και τους κινδύνους που απορρέουν από την ενδεχόμενη θέσπιση ενός συστήματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τη διαφθορά ή τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος.

Στις 2 Ιουνίου 2019 οι Κάτω Χώρες απηυθύναν κοινοποίηση στην Επιτροπή στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806[11], ότι αντιμετώπισαν περιστάσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ενεργοποίηση του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για την Αλβανία. Οι ανησυχίες που διατυπώθηκαν στην κοινοποίηση συνδέονταν πρωτίστως με τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια, αλλά και με την παράτυπη μετανάστευση και τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν από Αλβανούς υπηκόους. Η Επιτροπή, κατόπιν προσεκτικής εξέτασης του περιεχομένου της κοινοποίησης και βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών και των σχετικών στοιχείων, έκρινε ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ενεργοποίησης του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για την Αλβανία.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Αλβανία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση και εξακολουθούν να πληρούνται τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης, μεταξύ άλλων με ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να εξακολουθήσει η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, καθώς και η συνεργασία με την ΕΕ και τα κράτη μέλη στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας. Παράλληλα, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση της βελτίωσης και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων, ιδίως όσον αφορά τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- ενίσχυση των μέτρων για την αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης και των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν Αλβανοί υπήκοοι, μεταξύ άλλων μέσω του εντοπισμού και της εξέτασης των βαθύτερων αιτίων και μέσω της διοργάνωσης πρόσθετων εκστρατειών ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- διατήρηση και ενίσχυση της προορατικής επιχειρησιακής συνεργασίας με τους οργανισμούς της ΕΕ και με τα κράτη μέλη της ΕΕ που υφίστανται μεταναστευτική πίεση από την Αλβανία καθώς και απειλές για τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια λόγω της συμμετοχής Αλβανών υπηκόων σε ομάδες οργανωμένου εγκλήματος·

[11] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39).

- βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διώξεων και των προσπαθειών που καταβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας·
- βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων σε υποθέσεις ως προς την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και πλήρης αξιοποίηση της στήριξης που παρέχει η Επιτροπή για την ενίσχυση των ικανοτήτων στους εν λόγω τομείς.

Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου υπηκόων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στον χώρο Σένγκεν+ αυξήθηκε κατά 20 % (από 5 320 σε 4 270 το 2019), ενώ ο αριθμός των υπηκόων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 10 % (από 3 915 σε 4 290).

Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης μειώθηκε κατά 17 %, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 1 895 αιτήσεις (σε σύγκριση με 2 280 αιτήσεις το 2018). Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 7,2 % το 2019 (σε σύγκριση με 10,6 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020 καταγράφηκαν 390 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 26 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 40 % το 2019 (σε σύγκριση με 54 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 1 495 υπήκοοι της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία ως προς τους υπηκόους της και τους υπηκόους τρίτων χωρών, η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται στην επεξεργασία μεγάλου αριθμού αποφάσεων, σε εκκρεμότητες διαδοχικών ετών και πιθανώς σε δευτερογενείς μετακινήσεις.

Η χώρα έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες στους τομείς του συνοριακού ελέγχου και της ευαισθητοποίησης του κοινού, μέσω στοχευμένων ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις λόγω της κατάχρησης του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, γεγονός που αποδεικνύεται από τη μείωση του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου από υπηκόους της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στον χώρο Σένγκεν+.

Η συμφωνία περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) με την ΕΕ μονογραφήθηκε τον Ιανουάριο του 2019 και εκκρεμεί η κύρωσή της. Κατόπιν της έναρξης ισχύος του νέου κανονισμού για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, η Επιτροπή συνεργάζεται με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη ενόψει της κύρωσης και της έναρξης ισχύος της συμφωνίας περί καθεστώτος.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη εξακολούθησε να αντιμετωπίζει προκλήσεις στο πλαίσιο της παράτυπης μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της ροής υπηκόων τρίτων χωρών μέσω της χώρας με κατεύθυνση τον χώρο Σένγκεν+. Μετά την αυξημένη εισροή προσφύγων και μεταναστών το 2018 και το 2019, οι αρχές προχώρησαν σε αναδιάταξη των διαθέσιμων συνοριοφυλάκων. Ωστόσο, η διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις ικανότητες υποδοχής και τον συντονισμό μεταξύ των οργάνων σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, χρήζει βελτίωσης. Ο συντονιστικός φορέας του Υπουργείου Ασφαλείας, που είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση των μεταναστευτικών τάσεων και

ενεργεί ως επιχειρησιακό στρατηγείο σε περίπτωση κρίσεων δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, ιδίως όσον αφορά τη διάθεση κατάλληλων εγκαταστάσεων ως κέντρων υποδοχής και τη μετεγκατάσταση των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών σε διαθέσιμα καταλύματα. Εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρά εμπόδια για την αποτελεσματική πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου λόγω των πολύ περιορισμένων ανθρώπινων πόρων και της περιορισμένης επιχειρησιακής ικανότητας.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη κήρυξε κατάσταση φυσικής ή άλλης καταστροφής στις 18 Μαρτίου, περιορίζοντας τις εγχώριες και διεθνείς μετακινήσεις προσώπων. Η Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης κηρύχθηκε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης από τις 28 Μαρτίου έως τις 20 Μαΐου. Όλες οι εμπορικές πτήσεις ακυρώθηκαν από τις 30 Μαρτίου έως τις 1 Ιουνίου που ξεκίνησαν εκ νέου.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Η χώρα εφαρμόζει διάφορες στρατηγικές, ιδίως όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα, την εμπορία ανθρώπων και την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων. Ωστόσο, το νομικό πλαίσιο θα πρέπει να εναρμονιστεί σε ολόκληρη τη χώρα και να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με το ενωσιακό κεκτημένο. Υπάρχουν συστημικές ελλείψεις όσον αφορά την επιχειρησιακή συνεργασία των αρχών επιβολής του νόμου, λόγω της έλλειψης εναρμόνισης της ποινικής νομοθεσίας στη χώρα, οι οποίες επιδεινώνονται από ανεπάρκειες σε επίπεδο θεσμικού συντονισμού, καθώς και πολύ περιορισμένη ανταλλαγή πληροφοριών. Οι εγκληματικές οργανώσεις που δρουν στη χώρα εκμεταλλεύονται τα νομικά και διοικητικά κενά. Οι έρευνες σε υποθέσεις οικονομικού εγκλήματος και οι κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων είναι σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματικές.

Δεν υπάρχει αυστηρό και αξιόπιστο σύστημα για τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων των δικαστών. Πρέπει να ενισχυθεί η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας είναι πολύ σπάνιες, και οι κυρώσεις δεν έχουν επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα. Προσφάτως εντοπίστηκαν υποθέσεις διαφθοράς στον χώρο του αθλητισμού. Η εφαρμογή προορατικής προσέγγισης εξακολουθεί να είναι θεμελιώδους σημασίας για την καταπολέμηση της εγκληματικής διείσδυσης στο πολιτικό, νομικό και οικονομικό σύστημα.

Παρά τη συμφωνία επιχειρησιακής συνεργασίας με την Ευρωπόλ, που υπεγράφη τον Μάιο του 2017, μέχρι στιγμής η Βοσνία-Ερζεγοβίνη δεν έχει ορίσει εθνικό σημείο επαφής όπως προβλέπεται στη συμφωνία αυτή, το οποίο είναι αναγκαίο προκειμένου η χώρα να στείλει τον αξιωματικό σύνδεσμό της στην Ευρωπόλ, και η Ευρωπόλ να τοποθετήσει τον αξιωματικό σύνδεσμό της στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Στις 19 Νοεμβρίου 2019 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη υπέγραψε με την Επιτροπή διμερείς εκτελεστικές ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ως συνέχεια του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έλαβε μέτρα τα οποία προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση· εξακολουθούν να πληρούνται τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων και έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την καταπολέμηση της κατάχρησης του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να διατηρηθεί η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής. Ωστόσο,

αναμένεται περαιτέρω βελτίωση, ιδίως όσον αφορά τις προκλήσεις της παράτυπης μετανάστευσης και την ανάγκη διασφάλισης επαρκών προϋποθέσεων υποδοχής για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, τον συνοριακό έλεγχο και την ενεργό πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- βελτίωση της δυνατότητας αντιμετώπισης κρίσεων και επαρκούς αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων προκειμένου να διασφαλιστεί η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών με γνώμονα τις ανάγκες των προσώπων που χρήζουν προστασίας, καθώς και διασφάλιση της λειτουργίας του συστήματος ασύλου· πλήρης ανάληψη ευθύνης για τη διαχείριση της μετανάστευσης και σημαντική ενίσχυση των μηχανισμών επιχειρησιακής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα·
- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- ενίσχυση συνοριακών ελέγχων, ιδίως της επιτήρησης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ταυτοποίησης και καταγραφής, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, με παράλληλη διασφάλιση αποτελεσματικής επιχειρησιακής συνεργασίας με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τον Frontex·
- συνέχιση των προσπαθειών ενόψει σύναψης της συμφωνίας περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) με την ΕΕ και ορισμός εθνικού σημείου επαφής για την Ευρωπόλ χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση·
- ενίσχυση της πρόληψης και της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας, κυρίως με τη θέσπιση και εφαρμογή νομοθεσίας σχετικά με τη σύγκρουση συμφερόντων και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος· διασφάλιση αποτελεσματικής λειτουργίας και συντονισμού των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς· και επίδειξη προόδου ως προς τη δημιουργία ιστορικού επιδόσεων σε επίπεδο προορατικής διενέργειας ερευνών, απαγγελίας επιβεβαιωμένων κατηγοριών, διώξεων και τελεσίδικων καταδικών, μεταξύ άλλων και σε σχέση με τις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας·
- εντατικοποίηση των προσπαθειών για την ενίσχυση του πλαισίου ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων μέσω θέσπισης και εφαρμογής πιο ολοκληρωμένου νομικού πλαισίου για τη δήμευση προϊόντων εγκλήματος και μέσω βελτίωσης της ικανότητας των αρμόδιων αρχών να επιβάλλουν αποτελεσματικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

<u>Μαυροβούνιο</u>

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Ο αριθμός των περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου στον χώρο Σένγκεν+ και των υπηκόων του Μαυροβουνίου για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή παρέμεινε χαμηλός το 2019. Μεταξύ 2018 και 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου αυξήθηκε κατά 9 % (από 515 σε 470), ενώ ο αριθμός των υπηκόων του Μαυροβουνίου για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 10 % (από 805 σε 885). Δεν εντοπίστηκαν παράνομες διελεύσεις συνόρων το 2019.

Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι του Μαυροβουνίου στον χώρο Σένγκεν+ εξακολούθησε να μειώνεται, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 410 αιτήσεις, έναντι 640 το 2018. Στην πραγματικότητα, επρόκειτο για τον χαμηλότερο αριθμό που έχει καταγραφεί

την τελευταία δεκαετία. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου αυξήθηκε σε 4,9 % το 2019 (σε σύγκριση με 4,1 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, καταγράφηκαν 110 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 8 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 60 % το 2019 (σε σύγκριση με 73 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 355 υπήκοοι του Μαυροβουνίου. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία ως προς τους υπηκόους του και τους υπηκόους τρίτων χωρών, η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται στην επεξεργασία υπερβολικά μεγάλου αριθμού αποφάσεων, σε εκκρεμότητες διαδοχικών ετών και πιθανώς σε δευτερογενείς μετακινήσεις.

Δεδομένων των ανωτέρω τάσεων, το 2019 δεν πραγματοποιήθηκε καμία εθνική εκστρατεία ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης. Ωστόσο, το Υπουργείο Εξωτερικών του Μαυροβουνίου ανέπτυξε μια εφαρμογή ηλεκτρονικού προξενείου η οποία παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες στους υπηκόους του Μαυροβουνίου που ταξιδεύουν στο εξωτερικό και απαντά σε ερωτήσεις και αιτήματα πολιτών σχετικά με τους κανόνες Σένγκεν.

Σημαντικές νομοθετικές πράξεις και πρωτοβουλίες στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου ενοποιήθηκαν και αναβαθμίστηκαν τα τελευταία χρόνια. Στις 7 Οκτωβρίου 2019 το Μαυροβούνιο υπέγραψε με την ΕΕ τη συμφωνία περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), η οποία άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2020 και προβλέπει ανάπτυξη κοινών επιχειρήσεων. Το Μαυροβούνιο είναι η δεύτερη χώρα των Δυτικών Βαλκανίων όπου τέθηκε σε ισχύ τέτοια συμφωνία.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19, το Μαυροβούνιο έκλεισε τα σύνορά του στις 15 Μαρτίου 2020, ωστόσο δεν κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Όλες οι εμπορικές πτήσεις ακυρώθηκαν από τις 6 Μαρτίου έως τις 9 Ιουνίου. Κατά το διάστημα αυτής της περιόδου, επαναπατρίστηκαν από τις αρχές του Μαυροβουνίου περίπου 17 000 πολίτες από το εξωτερικό (κυρίως από την ΕΕ) με ενέργειες των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων ναυλωμένων πτήσεων. Η πανδημία COVID-19 ανακηρύχθηκε επισήμως λήξασα στο Μαυροβούνιο στις 2 Ιουνίου. Στη συνέχεια, τα σύνορα άνοιξαν για χώρες με λιγότερα από 25 ενεργά κρούσματα COVID-19 ανά 100 000 πολίτες.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Η διακίνηση ναρκωτικών αποτελεί τη βασική εγκληματική δραστηριότητα των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος του Μαυροβουνίου και αποτελεί θρυαλλίδα άλλων προκλήσεων για την ασφάλεια. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος του Μαυροβουνίου που επιδίδονται στη διακίνηση ναρκωτικών δραστηριοποιούνται σε μεγάλο βαθμό εκτός της χώρας. Επίσης, το Μαυροβούνιο θεωρείται ορμητήριο λαθρεμπορίου τσιγάρων.

Το Μαυροβούνιο ενίσχυσε τη διεθνή συνεργασία του για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, γεγονός που οδήγησε σε επιτυχείς επιχειρήσεις κατά των εγκληματικών ομάδων του Μαυροβουνίου, τόσο εντός της χώρας όσο και στο εξωτερικό. Το 2019 κατασχέθηκαν μεγάλες ποσότητες ναρκωτικών, ενώ συνελήφθησαν ηγετικά μέλη εγκληματικών ομάδων. Όσον αφορά το λαθρεμπόριο τσιγάρων, έχει βελτιωθεί η συνεργασία με τα τελωνεία των κρατών μελών της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), και διενεργήθηκαν τρεις μεγάλης κλίμακας έρευνες για το λαθρεμπόριο τσιγάρων και καπνού, ωστόσο δεν εκδόθηκαν καταδικαστικές αποφάσεις το 2019. Παρά τις

αυξανόμενες προσπάθειες στον εν λόγω τομέα, ο αριθμός υποθέσεων εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής λαμβανομένης υπόψη της εκτιμώμενης κλίμακας του λαθρεμπορίου τσιγάρων από και προς το Μαυροβούνιο, καθώς και εντός της χώρας. Διαπιστώνεται ικανοποιητική συνεργασία με την Ευρωπόλ και την Ιντερπόλ, καθώς αυξάνεται η ανταλλαγή πληροφοριών μέσω των διαύλων τους.

Στο πλαίσιο του κύκλου πολιτικής της ΕΕ / EMPACT (Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών) το 2020, το Μαυροβούνιο συμμετέχει ενεργά στην προτεραιότητα «διακίνηση παράνομων πυροβόλων όπλων», που εφαρμόζεται από την Ισπανία, κυρίως ως συνεπικεφαλής σε μία από τις επιχειρησιακές δράσεις. Το Μαυροβούνιο είναι ένας από τους πρώτους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων που συμμετέχει ως συνεπικεφαλής επιχειρησιακής δράσης σε προτεραιότητα EMPACT. Επίσης, το Μαυροβούνιο συμμετέχει σε διάφορες επιχειρησιακές δράσεις στο πλαίσιο άλλων προτεραιοτήτων EMPACT σχετικά με τη διακίνηση ναρκωτικών, τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, τη διευκόλυνση της παράτυπης μετανάστευσης και το οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας.

Η διαφθορά είναι ζήτημα που προκαλεί ανησυχία. Παρόλο που οι έρευνες για οικονομικά εγκλήματα ξεκινούν πλέον σε πρώιμο στάδιο στο πλαίσιο των ποινικών ερευνών, δεν διενεργούνται ακόμη συστηματικά σε όλες τις υποθέσεις διαφθοράς. Εξακολουθούν να εκφράζονται ανησυχίες για τον μικρό αριθμό καταδικαστικών αποφάσεων και τη διαδεδομένη χρήση δικαστικών διακανονισμών, που διαμορφώνουν μια πολιτική επιβολής επιεικών ποινών.

Στις αρχές του 2019 συστάθηκε υπηρεσία ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο της υπηρεσίας της αστυνομίας που είναι αρμόδια για τη διεθνή αστυνομική συνεργασία. Παρά την επίτευξη προόδου ως έναν βαθμό, το ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη δέσμευση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων χρήζει ενίσχυσης.

Εξακολούθησε να εφαρμόζεται τόσο η στρατηγική για τον έλεγχο και τη μείωση των φορητών όπλων και του ελαφρού οπλισμού και των πυρομαχικών για το 2019-2024, όσο και το σχέδιο δράσης για την παράνομη διακίνηση πυροβόλων όπλων μεταξύ της ΕΕ και της περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (2015-2019). Έχει συγκροτηθεί σημείο επαφής για τα πυροβόλα όπλα, το οποίο είναι λειτουργικό.

Για δεύτερο συνεχές έτος, τον Δεκέμβριο του 2019 το Μαυροβούνιο τροποποίησε τη νομοθεσία του για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας προκειμένου να αντικατοπτρίζονται σε αυτήν οι αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο της μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ). Σκοπός των τροποποιήσεων ήταν να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις συστάσεις της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης (FATF), ιδίως μέσω της διασφάλισης της ανεξαρτησίας και της επιχειρησιακής αυτονομίας της ΜΧΠ, παρόλο που η τελευταία υπάγεται πλέον διοικητικά στην αστυνομία. Τον Μάιο του 2020 η επιτροπή Moneyval εξαίρεσε επισήμως το Μαυροβούνιο από τη διαδικασία παρακολούθησης, λαμβάνοντας υπόψη ότι η χώρα είχε λάβει επαρκή μέτρα για την αποκατάσταση των ελλείψεων που είχαν εντοπιστεί το 2015. Ο νόμος περί διεθνών περιοριστικών μέτρων δεν έχει τροποποιηθεί ακόμα ώστε να συμμορφώνεται με το κεκτημένο της ΕΕ. Το αρχικό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αναπτύχθηκε περαιτέρω, αποτυπώνοντας την ισχυρότερη εστίαση και την αύξηση των ικανοτήτων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στον εν λόγω τομέα. Ωστόσο, ο αριθμός των τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων και των κατασχέσεων περιουσιακών στοιχείων σε υποθέσεις

νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παραμένει χαμηλός. Εξακολουθούν να υφίστανται συστημικές ελλείψεις στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων στον τρόπο με τον οποίο τα δικαστήρια χειρίζονται τα αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Στις 19 Νοεμβρίου 2019 το Μαυροβούνιο υπέγραψε με την Επιτροπή διμερείς εκτελεστικές ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ως συνέχεια του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Από την 1η Ιανουαρίου 2019 το Μαυροβούνιο διαθέτει σύστημα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Μέχρι σήμερα, έχουν υποβληθεί 24 αιτήσεις και, μολονότι έχουν ληφθεί πέντε οριστικές αποφάσεις, δεν έχει εκδοθεί ακόμη κανένα διαβατήριο. Η Επιτροπή παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τους κινδύνους στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας που θα μπορούσε να παρουσιάσει το εν λόγω σύστημα, ιδίως όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τη διαφθορά ή τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος, και θέτει επανειλημμένα το ζήτημα στις αρχές του Μαυροβουνίου. Θα πρέπει να εφαρμόζεται η κατάλληλη δέουσα επιμέλεια και οι έλεγχοι ασφάλειας.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, το Μαυροβούνιο έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση, τα δε κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων εξακολουθούν να πληρούνται. Έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών προκλήσεων. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να εξακολουθήσει η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, καθώς και η συνεργασία με την ΕΕ και τα κράτη μέλη στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας. Παράλληλα, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση της βελτίωσης και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- διοργάνωση ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- πρόληψη και καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας, μεταξύ άλλων μέσω της δήμευσης προϊόντων εγκλήματος και της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, και λήψη μέτρων ώστε η χρήση δικαστικών διακανονισμών να περιοριστεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις·
- ενίσχυση της ικανότητας της αστυνομίας, της εισαγγελίας και των δικαστηρίων να διερευνούν, να ασκούν διώξεις και να εκδικάζουν υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ.

<u>Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας</u>

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου στον χώρο Σένγκεν+ για υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας μειώθηκε κατά 12 % (από 3 185 σε 2 815), ενώ ο αριθμός των υπηκόων για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 16 % (από 6 010 σε 7 000). Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι της Βόρειας Μακεδονίας στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 16 % το 2019, καθώς το 2019

υποβλήθηκαν 4 035 αιτήσεις, έναντι 4 785 το 2018. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 1,4 % το 2019 (σε σύγκριση με 2,3 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, καταγράφηκαν 650 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 59 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 78 % το 2019 (σε σύγκριση με 99 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 3 005 υπήκοοι της Βόρειας Μακεδονίας. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία ως προς τους υπηκόους της και τους υπηκόους τρίτων χωρών, η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται στην επεξεργασία υπερβολικά μεγάλου αριθμού αποφάσεων, σε εκκρεμότητες διαδοχικών ετών και πιθανώς σε δευτερογενείς μετακινήσεις.

Η Βόρεια Μακεδονία εξακολούθησε να καταβάλλει προσπάθειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παράτυπης μετανάστευσης. Το νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα πρότυπα της ΕΕ, και ο συνοριακός έλεγχος πραγματοποιείται σε πλαίσιο σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η συμφωνία περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) με την ΕΕ μονογραφήθηκε τον Ιούλιο του 2018, αλλά δεν έχει υπογραφεί ακόμα. Οι αρχές συνεργάζονται εκτενώς με τον Frontex, μεταξύ άλλων ως παρατηρητές σε κοινές επιχειρήσεις. Το εθνικό κέντρο συντονισμού για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων θα πρέπει να ενισχύσει τη θεσμική και επιχειρησιακή ικανότητά του, μεταξύ άλλων με εμπειρογνωσία στις τεχνολογίες της πληροφορίας και με τεχνική εμπειρογνωσία. Οι συνοριοφύλακες, τα τελωνεία και άλλοι φορείς εξακολουθούν να μην έχουν αμοιβαία πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, και δεν υπάρχει επίσημος και ασφαλής δίαυλος για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφάλειας.

Η Βόρεια Μακεδονία πραγματοποίησε εκστρατείες ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στο πλαίσιο του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, με σκοπό την παροχή σωστής ενημέρωσης στους πολίτες της και την αποφυγή καταχρήσεων.

Τον Δεκέμβριο του 2012 η Βόρεια Μακεδονία τροποποίησε τον νόμο με τον οποίο μπορεί να επιτραπεί η κτήση της ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί αυτόν τον τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τους ενδεχόμενους κινδύνους που ενέχει η πλήρης λειτουργία προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη φοροδιαφυγή, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τη διαφθορά ή τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος.

Ως συνέπεια της πανδημίας COVID-19, η Βόρεια Μακεδονία έκλεισε τα σύνορά της στις 16 Μαρτίου και, στη συνέχεια, στις 18 Μαρτίου κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για διαδοχικές περιόδους περιορισμένης διάρκειας. Το τελευταίο μέτρο άρθηκε στις 22 Ιουνίου. Από τις 18 Μαρτίου ακυρώθηκαν όλες οι εμπορικές πτήσεις μέχρι νεωτέρας. Κατά το διάστημα αυτό επαναπατρίστηκαν από τις αρχές της Βόρειας Μακεδονίας περίπου 3 032 πολίτες από το εξωτερικό (κυρίως από την ΕΕ) μέσω ναυλωμένων πτήσεων επαναπατρισμού. Η Βόρεια Μακεδονία άνοιξε τα χερσαία σύνορά της στις 26 Ιουνίου.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Το νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος εναρμονίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Έχει σημειωθεί σχετική πρόοδος μέσω της

περαιτέρω βελτίωσης του ιστορικού επιδόσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, της στενότερης συνεργασίας όσον αφορά την επιβολή του νόμου, καθώς και μέσω της ουσιαστικής βελτίωσης της επιχειρησιακής ικανότητας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Από την 1η Ιανουαρίου 2020 έχουν κινηθεί έξι έρευνες κατά 20 προσώπων, από τις οποίες οι πέντε αφορούν υποθέσεις παράνομης παραγωγής και εμπορίας ναρκωτικών, ψυχοτρόπων και πρόδρομων ουσιών και η μία αφορά υπόθεση εμπορίας ανθρώπων (συμπεριλαμβανομένων ανηλίκων) και παράνομης διακίνησης μεταναστών. Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να εργάζεται με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε μορφής οργανωμένου εγκλήματος και διαφθοράς. Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε σε επιχειρησιακό επίπεδο, μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του εθνικού κέντρου συντονισμού για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και της συμμετοχής σε κοινές επιχειρήσεις με τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις γειτονικές χώρες. Ο ποινικός κώδικας ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και ποινικοποιεί την εμπορία ανθρώπων, τη διαδικτυακή παιδική πορνογραφία, το ηλεκτρονικό έγκλημα και τη διακίνηση ναρκωτικών.

Αυξήθηκε ο αριθμός των ποινικών ερευνών που κίνησε η εισαγγελία σε σχέση με ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος. Οι περισσότερες έρευνες και δίκες αφορούν διακίνηση ναρκωτικών και παράνομη διακίνηση μεταναστών. Παρά τη σχετική πρόοδο, οι φορείς επιβολής του νόμου και οι εισαγγελικές αρχές θα πρέπει να αναπτύξουν περαιτέρω την επιχειρησιακή ικανότητά τους, μεταξύ άλλων μέσω της συστηματικής διεξαγωγής ερευνών σχετικά με το οικονομικό έγκλημα. Εξακολουθεί να είναι απαραίτητη η περαιτέρω βελτίωση του συντονισμού και της συστημικής ανταλλαγής στοιχείων. Τα εργαλεία που διαθέτει η χώρα για τη δέσμευση, τη διαχείριση και την κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης εξακολουθούν να μην είναι αρκούντως αποτελεσματικά. Απαιτείται πιο ολοκληρωμένη επιχειρησιακή προσέγγιση για την αποτελεσματική διασφάλιση της ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.

Στις 9 Οκτωβρίου 2019 η Βόρεια Μακεδονία υπέγραψε με την Επιτροπή διμερείς εκτελεστικές ρυθμίσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ως συνέχεια του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας[12].

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Βόρεια Μακεδονία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση, τα δε κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων εξακολουθούν να πληρούνται. Έχει επιτευχθεί ικανοποιητική πρόοδος ιδίως όσον αφορά τις ενημερωτικές εκστρατείες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και τον τομέα της πρόληψης και τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση του σοβαρού και του οργανωμένου εγκλήματος. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να διατηρηθεί η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής. Ωστόσο, αναμένεται περαιτέρω βελτίωση ως προς την εφαρμογή.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων·

[12] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- συνέχιση της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των προσπαθειών που καταβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου για την καταπολέμηση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως όσων εμπλέκονται στη διακίνηση ναρκωτικών·
- συνέχιση δημιουργίας αξιόπιστου ιστορικού επιδόσεων σε επίπεδο ερευνών, ποινικών διώξεων και καταδικαστικών αποφάσεων·
- περαιτέρω ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς·
- εντατικοποίηση των ερευνών και της άσκησης διώξεων κατά ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δραστηριοποιούνται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών, στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και στα οικονομικά εγκλήματα.

Σερβία

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου Σέρβων υπηκόων στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 8 % (από 9 035 σε 8 300), ενώ ο αριθμός των Σέρβων υπηκόων για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 4 % (από 13 090 σε 13 635). Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν Σέρβοι υπήκοοι στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 5 %, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 6 075 αιτήσεις, έναντι 6 425 το 2018. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 4,8 % το 2019 (σε σύγκριση με 7,0 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, καταγράφηκαν 1 015 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 53 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 60 % το 2019 (σε σύγκριση με 77 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 5 250 Σέρβοι υπήκοοι. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία ως προς τους υπηκόους της και τους υπηκόους τρίτων χωρών, αυτές οι διακυμάνσεις μπορεί να οφείλονται στην επεξεργασία υπερβολικά μεγάλου αριθμού αποφάσεων, σε εκκρεμότητες διαδοχικών ετών και πιθανώς σε δευτερογενείς μετακινήσεις.

Στις 19 Νοεμβρίου 2019 υπογράφηκε με την ΕΕ τη συμφωνία περί καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex). Καθώς η ΕΕ ολοκλήρωσε τη διαδικασία κύρωσης, η συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ μόλις κυρωθεί από τη Σερβία. Αφού τεθεί σε ισχύ η συμφωνία περί καθεστώτος, θα πρέπει να τεθεί το συντομότερο δυνατόν σε επιχειρησιακή εφαρμογή, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης κοινών ομάδων του Frontex.

Όσον αφορά την πολιτική θεωρήσεων, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης που χορηγείται από τη Σερβία σε άλλες χώρες[13] που περιλαμβάνονται στον κατάλογο υποχρέωσης θεώρησης της ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας λόγω

[13] Το κεκτημένο της ΕΕ προβλέπει ότι οι υπήκοοι της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν, του Μπαχρέιν, της Λευκορωσίας, της Βολιβίας, του Μπουρούντι, της Κίνας, της Κούβας, της Γουινέας Μπισάου, της Ινδίας, της Ινδονησίας, της Τζαμάικα, του Καζακστάν, του Κουβέιτ, της Κιργιζίας, της Μογγολίας, του Ομάν, του Κατάρ, του Σουρινάμ, της Τουρκίας, της Τυνησίας και της Ρωσίας είναι υποχρεωμένοι να διαθέτουν θεώρηση κατά την είσοδό τους στην ΕΕ, ενώ η Σερβία παρέχει στους εν λόγω υπηκόους πρόσβαση χωρίς υποχρέωση θεώρησης στο έδαφός της.

πιθανών μεταναστευτικών κινδύνων και κινδύνων για την ασφάλεια, και αποτελεί αντικείμενο στενής παρακολούθησης.

Εξακολουθούν να διοργανώνονται ενημερωτικές εκστρατείες με σκοπό την αύξηση του επιπέδου ευαισθητοποίησης όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους της Σερβίας.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19, η Σερβία έκλεισε τα σύνορά της στις 15 Μαρτίου και, στη συνέχεια, κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης την ίδια ημέρα. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης άρθηκε στις 6 Μαΐου. Στις 19 Μαρτίου ακυρώθηκαν όλες οι εμπορικές πτήσεις έως τις 21 Μαΐου. Έως τις 22 Μαΐου επαναπατρίστηκαν από τις αρχές της Σερβίας περίπου 5 637 πολίτες από το εξωτερικό (κυρίως από την ΕΕ) μέσω ναυλωμένων πτήσεων επαναπατρισμού.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως ομάδες αποτελούμενες από Σέρβους, εξακολουθούν να διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στην παράνομη διακίνηση και διανομή κοκαΐνης στην ΕΕ. Τα εναπομένοντα αποθέματα όπλων στη Σερβία συνιστούν κίνδυνο στο πλαίσιο της διακίνησης πυροβόλων όπλων.

Η ρύθμιση εργασίας μεταξύ της σερβικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας αναμένεται να υπογραφεί στο προβλεπόμενο μέλλον. Η Σερβία συμμετέχει ενεργά στον κύκλο πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο και το σοβαρό διεθνές έγκλημα (2018-2021/Ευρωπαϊκή Πολυκλαδική Πλατφόρμα κατά των Εγκληματικών Απειλών, EMPACT). Το 2020 η Σερβία συμμετέχει σε 15 επιχειρησιακές δράσεις στο πλαίσιο της EMPACT (σε σύνολο 249). Ένας αξιωματικός σύνδεσμος της σερβικής αστυνομίας έχει τοποθετηθεί στην Ευρωπόλ από τον Μάρτιο του 2017. Η αποστολή αξιωματικού συνδέσμου της Ευρωπόλ στη Σερβία εξακολουθεί να εκκρεμεί, παρόλο που η συμφωνία για την εν λόγω αποστολή επικυρώθηκε τον Νοέμβριο του 2019.

Όσον αφορά τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, η Σερβία ανέθεσε στη μονάδα οικονομικών ερευνών του Υπουργείου Εσωτερικών καθήκοντα υπηρεσίας ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, ωστόσο δεν είναι ακόμη πλήρως επιχειρησιακή. Η Σερβία εφαρμόζει τον νόμο για την οργάνωση και τη δικαιοδοσία των κρατικών αρχών όσον αφορά την καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της διαφθοράς. Ωστόσο, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές δεν έχουν ακόμη διαμορφώσει πειστικό ιστορικό επιδόσεων σε επίπεδο έρευνας, δίωξης και καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. Η θέσπιση, προ διετίας, των ειδικών τμημάτων καταπολέμησης της διαφθοράς στις ανώτατες εισαγγελικές αρχές αρχίζει να παράγει αποτελέσματα, και ο αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται πρωτοδίκως, κατόπιν ποινικών διώξεων από τα ειδικά τμήματα, αυξάνεται.

Η Σερβία έχει προσαρμόσει την οργανωτική διάρθρωση της αστυνομίας στις ανάγκες του μοντέλου αστυνόμευσης βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών. Τον Ιούνιο του 2019 η Σερβία θέσπισε τη στρατηγική για τον έλεγχο των φορητών όπλων και του ελαφρού οπλισμού για την περίοδο 2019-2024 και το συνοδευτικό σχέδιο δράσης, τα οποία βρίσκονται πλέον σε εφαρμογή. Συγκροτήθηκε ομάδα για την παρακολούθηση και ανταλλαγή όλων των επιχειρησιακών δεδομένων σχετικά με τα όπλα. Στις 12 Νοεμβρίου υπεγράφη συμφωνία

συνεργασίας μεταξύ της Σερβίας και της Eurojust, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2019. Στις 19 Νοεμβρίου 2019 οι σερβικές αρχές υπέγραψαν με την Επιτροπή διμερείς ρυθμίσεις για την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Σερβία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση, τα δε κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων εξακολουθούν να πληρούνται. Έχει σημειωθεί ικανοποιητική πρόοδος στην εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παράτυπης μετανάστευσης. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να εξακολουθήσει η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, καθώς και η συνεργασία με την ΕΕ και τα κράτη μέλη στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας. Παράλληλα, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση της βελτίωσης και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων, ιδίως όσον αφορά την ευθυγράμμιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- εναρμόνιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συνεχή εκπλήρωση του κριτηρίου αξιολόγησης για τη διαχείριση της μετανάστευσης·
- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- περαιτέρω ενίσχυση της διαδικασίας συνοριακών ελέγχων, ιδίως της επιτήρησης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ταυτοποίησης και καταγραφής, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων·
- εξασφάλιση έγκαιρης διαπίστευσης και τοποθέτησης του αξιωματικού συνδέσμου της Ευρωπόλ·
- διαμόρφωση πειστικού ιστορικού επιδόσεων σε επίπεδο έρευνας, δίωξης και καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένων των ναρκωτικών και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με βάση την προορατική διενέργεια ερευνών (που θα περιλαμβάνουν ιχνηλάτηση χρηματικών ροών και δήμευσή τους, καθώς και αποτελεσματική χρήση ειδικού μέτρου διερεύνησης για τη συλλογή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων).

ΙΙ.2 Ανατολική Εταιρική Σχέση

Γεωργία

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου υπηκόων της Γεωργίας στον χώρο Σένγκεν+ αυξήθηκε κατά 17 % (από 3 805 σε 4 435), και ο αριθμός των υπηκόων της Γεωργίας για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 26 % (από 9 400 σε 11 845). Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι της Γεωργίας στον χώρο Σένγκεν+ αυξήθηκε κατά 9 %, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 21 570 αιτήσεις έναντι 19 730 το 2018. Για τρίτο συνεχές έτος η Γεωργία συνέχισε να αποτελεί την κύρια χώρα προέλευσης αιτούντων μεταξύ των χωρών της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης με καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 4,1 % το 2019 (σε σύγκριση με 4,7 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του

2020, καταγράφηκαν 3 795 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 42 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 52 % το 2019 (σε σύγκριση με 65 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 8 520 υπήκοοι. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής των υπηκόων της και των υπηκόων τρίτων χωρών, αυτή μείωση των ποσοστών επιστροφής δεν θα πρέπει να αποδίδεται σε μειωμένες επιδόσεις ούτε σε αλλαγές στη συνεργασία.
Η Γεωργία έχει αναπτύξει, με τη στήριξη της ΕΕ, ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων επανεισδοχής που επί του παρόντος χρησιμοποιείται από 17 κράτη μέλη, τα οποία επανειλημμένως έχουν δηλώσει ικανοποιημένα από τη χρήση του και εκτιμούν ιδιαιτέρως την έγκαιρη επεξεργασία των αιτήσεων από τη Γεωργία. Έχει καταγραφεί ποσοστό 98 % θετικών απαντήσεων σε αιτήματα επανεισδοχής. Το σύστημα χρησιμοποιείται συχνά ως παράδειγμα ορθής πρακτικής και τεχνολογίας για άλλες τρίτες χώρες.

Οι αβάσιμες αιτήσεις ασύλου που υποβάλλουν υπήκοοι της Γεωργίας σε κράτη μέλη της ΕΕ και συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν εξακολουθούν να αποτελούν ζήτημα που απαιτεί συνεχείς και σημαντικές προσπάθειες από τις αρχές της Γεωργίας. Συχνά, οι αιτήσεις ασύλου χρησιμοποιούνται καταχρηστικά για αναζήτηση ιατρικής περίθαλψης στην ΕΕ. Οι αρχές της Γεωργίας εξακολούθησαν να ανταποκρίνονται στην πρόκληση και συνεργάζονται με την Επιτροπή, τις υπηρεσίες εσωτερικών υποθέσεων και δικαιοσύνης, και τα κράτη μέλη της ΕΕ σε σειρά επιχειρησιακών μέτρων για τη μείωση της παράτυπης μετανάστευσης και των προκλήσεων που συνδέονται με το έγκλημα. Για την αντιμετώπιση της κατάχρησης του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, η Γεωργία θέσπισε τροποποιήσεις του ποινικού κώδικα, ο οποίος προβλέπει την ποινικοποίηση της διευκόλυνσης παραμονής υπηκόων της Γεωργίας στο εξωτερικό καθώς και της συνδρομής στην υποβολή παραποιημένων στοιχείων με σκοπό την εξασφάλιση διεθνούς προστασίας (π.χ. ασύλου). Η Γεωργία έχει δεσμευτεί να καταστήσει αυστηρότερη τη διαδικασία αλλαγής των επωνύμων (πέραν των περιορισμών που θεσπίστηκαν το 2018) και ενέκρινε τον Νοέμβριο του 2019 τις τροποποιήσεις του νόμου για τη διαδικασία επιβολής μη στερητικών της ελευθερίας ποινών και ποινών υπό όρους, θεσπίζοντας αυστηρότερους κανονισμούς και σαφέστερα κριτήρια βάσει των οποίων κρίνεται αν ένας καταδικασθείς μπορεί να εγκαταλείψει τη χώρα.

Στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων, οι αρχές της Γεωργίας ενίσχυσαν τη συνεργασία τους με τον Frontex. Ο Frontex, σε συνεργασία με τις αρχές της Γεωργίας και τα κράτη μέλη της ΕΕ, δρομολόγησε κοινή δραστηριότητα την άνοιξη του 2019, με σκοπό να μετριαστεί η ροή των παράτυπων μεταναστών από τη Γεωργία που καταφθάνουν στα αεροδρόμια της ΕΕ. Σ' αυτό το πλαίσιο, ο Frontex διέθεσε εμπειρογνώμονες για παροχή στήριξης στην αστυνομία της Γεωργίας στο διεθνές αεροδρόμιο Kutaisi και για παροχή συμβουλών σε αξιωματικούς της αστυνομίας της Γεωργίας σχετικά με τη δυνατότητα εισόδου στον χώρο Σένγκεν επιβατών προερχόμενων από τη Γεωργία. Στο πλαίσιο παράλληλων και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, το 2019 και στις αρχές του 2020 τέσσερις αστυνομικοί της Γεωργίας τοποθετούνταν σε μηνιαία βάση σε επιλεγμένους αερολιμένες κρατών μελών της ΕΕ προκειμένου να συνδράμουν τις τοπικές συνοριακές αρχές ως παρατηρητές σε δευτερεύουσες δραστηριότητες. Επί του παρόντος, η επιχείρηση έχει ανασταλεί λόγω της πανδημίας της COVID-19.

Τον Ιούνιο του 2020, η Επιτροπή ενέκρινε νέα ρύθμιση εργασίας μεταξύ του Frontex και της Γεωργίας για την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος, ώστε να πραγματοποιείται ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών

στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της επιστροφής, μεταξύ άλλων μέσω κοινής ανάλυσης κινδύνων.

Το 2019 και το 2020 οι εμπειρογνώμονες της ΕΕ τοποθετήθηκαν μέσω της υπηρεσίας ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα τεχνικής βοήθειας (TAIEX) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να παρέχουν συμβουλές στις αρχές της Γεωργίας σχετικά με τις απαραίτητες βελτιώσεις του νομοθετικού πλαισίου ώστε να διενεργούνται έλεγχοι πριν από την αναχώρηση στα σύνορα.

Η κυβέρνηση της Γεωργίας διοργάνωσε τρεις γύρους ενημερωτικών εκστρατειών για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με τους κανόνες που διέπουν τη μετακίνηση χωρίς υποχρέωση θεώρησης στην ΕΕ. Ο τρίτος γύρος αφορούσε ειδικά τους δυνητικούς αιτούντες άσυλο, με έμφαση στην ευθύνη που έχει κάθε υπήκοος της Γεωργίας να συμμορφώνεται με τους κανόνες του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19, η Γεωργία έκλεισε τα σύνορά της στις 18 Μαρτίου και, στη συνέχεια, κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις 21 Μαρτίου. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης άρθηκε στις 22 Μαΐου. Στις 21 Μαρτίου ακυρώθηκαν όλες οι εμπορικές πτήσεις έως τις 30 Ιουνίου. Σ' αυτό το διάστημα επαναπατρίστηκαν από το Υπουργείο Εξωτερικών της Γεωργίας πάνω από 13 000 πολίτες από το εξωτερικό (κυρίως από την ΕΕ) μέσω ναυλωμένων πτήσεων επαναπατρισμού.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Σύμφωνα με αναφορές, ομάδες οργανωμένου εγκλήματος από τη Γεωργία εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στον χώρο Σένγκεν+ και να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος της Γεωργίας έχουν αλλάξει τις δραστηριότητές τους σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ, από διαρρήξεις οικιών σε οργανωμένες κλοπές σε καταστήματα. Επίσης, ορισμένες από αυτές τις ομάδες μετακινήθηκαν σε άλλες χώρες για τις δραστηριότητές τους. Αυτό πιθανόν οφείλεται, ως έναν βαθμό, στις αυξημένες προσπάθειες πολλών κρατών μελών της ΕΕ για καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, από την έναρξη ισχύος του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ ανέφεραν αύξηση των αιτούντων ασύλου μεταξύ των εγκληματιών που συνελήφθησαν.

Οι Γεωργιανοί εγκληματίες του κυβερνοχώρου εμπλέκονταν στο διεθνές εγκληματικό δίκτυο *GozNym* το οποίο εξαρθρώθηκε τον Μάιο του 2019 από διεθνή επιχείρηση επιβολής του νόμου που υποστηρίχθηκε από την Ευρωπόλ[14].

Η Γεωργία έχει ενισχύσει τη συνεργασία της με την Ευρωπόλ στον τομέα της διεθνούς επιβολής του νόμου και έχει ισχυροποιήσει το δίκτυο των αστυνομικών ακόλουθων από τη Γεωργία στην ΕΕ. Στο πλαίσιο του πρόσφατα εγκριθέντος σχεδίου δράσης (2019-2020) της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (2017-2020), η Γεωργία ενίσχυσε περαιτέρω τη δράση της κατά του οργανωμένου εγκλήματος και συνέχισε να ενισχύει τους σύγχρονους μηχανισμούς ανάλυσης εγκλημάτων, μέσω της σταδιακής καθιέρωσης της αστυνόμευσης βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών.

[14] Το εγκληματικό δίκτυο χρησιμοποίησε το κακόβουλο λογισμικό GozNym στο πλαίσιο απόπειρας κλοπής 100 εκατ. USD από περισσότερα από 41 000 θύματα, κυρίως επιχειρήσεις και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η Γεωργία εξακολουθεί να υλοποιεί μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς μέσω της στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του σχεδίου δράσης 2019-2020, στα οποία αποτυπώνονται οι προτεραιότητες για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε διάφορους τομείς (δικαστικός, ιδιωτικός, πολιτική διαφθορά, προμήθειες κ.λπ.) και λαμβάνονται υπόψη οι συστάσεις διεθνών φορέων· Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη ορισμένες ανησυχίες για διαφθορά στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Γεωργία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση, τα δε κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων εξακολουθούν να πληρούνται. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να διατηρηθεί η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής. Μολονότι έχουν θεσπιστεί συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με την παράτυπη μετανάστευση και το έγκλημα, απαιτούνται περαιτέρω άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, και ιδίως του αυξανόμενου αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας για την επίτευξη και διατήρηση της ταχείας μείωσης του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από υπηκόους της Γεωργίας στον χώρο Σένγκεν+, ιδίως για την αντιμετώπιση, με πιο συστηματικό τρόπο, ζητημάτων που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη, η οποία αποτελεί έναν από τους παράγοντες προσέλκυσης για την υποβολή αιτήσεων ασύλου στην ΕΕ·
- ενίσχυση των ελέγχων που διενεργούνται πριν από την αναχώρηση, ιδίως σε διεθνή αεροδρόμια για πτήσεις χαμηλού κόστους, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των απαιτήσεων προστασίας δεδομένων·
- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου με στόχο την καταπολέμηση των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος της Γεωργίας και, στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, ολοκλήρωση, κατά προτεραιότητα, της μεταρρύθμισης για την αστυνόμευση βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών.

<u>Δημοκρατία της Μολδαβίας</u>

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου υπηκόων της Μολδαβίας στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 3 % (από 8 170 σε 7 940), ενώ ο αριθμός των υπηκόων της Μολδαβίας για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 47 % (από 11 280 σε 16 540). Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι της Μολδαβίας στον χώρο Σένγκεν+ αυξήθηκε κατά 48 %, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 5 685 αιτήσεις, έναντι 3 830 το 2018. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 0,8 % το 2019 (σε σύγκριση με 1,4 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, καταγράφηκαν 1 345 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 7 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 63 % το 2019 (σε σύγκριση με 86 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 4 720 υπήκοοι της Μολδαβίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής των υπηκόων της και των υπηκόων τρίτων χωρών, αυτή μείωση των ποσοστών επιστροφής δεν θα πρέπει να αποδίδεται σε μειωμένες επιδόσεις ούτε σε αλλαγές στη συνεργασία. Η Μολδαβία έχει διοργανώσει ενημερωτικές εκστρατείες σχετικά με το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης, καθώς και σειρά δράσεων που αφορούν ειδικά την ενσωμάτωση ευάλωτων κοινοτήτων.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19, η Μολδαβία κήρυξε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και έκλεισε τα σύνορά της στις 17 Μαρτίου. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί παρατάθηκαν έως τις 15 Ιουλίου 2020. Στην αρχή της πανδημίας, επαναπατρίστηκαν από την ΕΕ 200 000-250 000 πολίτες της Μολδαβίας. Αυτές οι επιστροφές μπορεί να συνεπάγονται αυξημένο κόστος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, σε συνδυασμό με πτώση των εσόδων από εμβάσματα. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Ενικής Τράπεζας της Μολδαβίας (NBM), τον Μάρτιο του 2020 τα εμβάσματα μειώθηκαν κατά 12 % σε σύγκριση με το 2019.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος της Μολδαβίας συνέχισαν να αποτελούν σημαντική απειλή όσον αφορά το έγκλημα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Η συμμετοχή τους σε δραστηριότητες απάτης που αφορά τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (κυρίως τον καπνό) αυξήθηκε το 2019, και οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος εξακολουθούν να εμπλέκονται σε διαφθορά στον αθλητισμό. Η Μολδαβία είναι σημαντική χώρα προέλευσης για παραποιημένα αλκοολούχα ποτά που εισάγονται λαθραία στην ΕΕ και σημαντική πηγή παραποιημένων και λαθραίων τσιγάρων, καθώς και χώρα προέλευσης για ειδικευμένους τεχνικούς καπνού που εργάζονται σε παράνομα εργοστάσια τσιγάρων στην ΕΕ. Η Μολδαβία αποτελεί χώρα διέλευσης για παράνομα ναρκωτικά, ιδίως ηρωίνη, τα οποία διακινούνται προς την ΕΕ. Σύμφωνα με αναφορές, οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος της Μολδαβίας εμπλέκονται ενεργά στη διανομή κακόβουλου λογισμικού και λογισμικού εκβίασης με οικονομικό κίνητρο, και οι εγκληματίες του κυβερνοχώρου διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στο διεθνές εγκληματικό δίκτυο κακόβουλου λογισμικού *GozNym* το οποίο εξαρθρώθηκε τον Μάιο του 2019[15].

Η Μολδαβία έχει καταβάλει προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αυξάνοντας, για παράδειγμα, τον ετήσιο προϋπολογισμό των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς, μεταξύ άλλων της Εθνικής Αρχής Ακεραιότητας, του Οργανισμού Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων Εγκληματικής Προέλευσης και της Μονάδας Οικονομικών Ερευνών. Το διάστημα Ιουνίου-Αυγούστου του 2019 η κυβέρνηση, υπό την ηγεσία της πρώην πρωθυπουργού Maia Sandu, ενέκρινε το πρόγραμμα δραστηριοτήτων «Εταιρική σχέση για την αποπολιτικοποίηση του κράτους» και το σχέδιο δράσης 2019-2020, το οποίο παρείχε το πλαίσιο για τη διερεύνηση της διαφθοράς, και επικέντρωσε τη δραστηριότητα της εισαγγελίας κατά της διαφθοράς σε υποθέσεις που αφορούν τις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας. Ο νόμος περί εισαγγελικών λειτουργών τροποποιήθηκε προκειμένου να καθοριστεί νέα διαδικασία επιλογής για τη θέση του γενικού εισαγγελέα. Ερωτήματα που διατυπώθηκαν σχετικά με τη διαδικασία διορισμού του γενικού εισαγγελέα είχαν ως αποτέλεσμα την έγκριση πρότασης δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης της Μολδαβίας στις 12 Νοεμβρίου 2019. Η νέα κυβέρνηση, η οποία ορκίστηκε στις 14 Νοεμβρίου 2019, παρουσίασε πρόγραμμα έως το φθινόπωρο του 2020 και στις 11 Δεκεμβρίου 2019 ενέκρινε σχέδιο δράσης για την περίοδο 2020-2023, μεταξύ άλλων σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς, τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης και τη διερεύνηση της τραπεζικής απάτης. Στις 28 Μαΐου 2020, η Μολδαβία προσχώρησε επισήμως στο σχέδιο δράσης της Κωνσταντινούπολης για την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο του δικτύου του ΟΟΣΑ κατά της διαφθοράς. Επίσης, στις 21 Μαΐου 2020 η Μολδαβία θέσπισε τον νόμο περί κυρώσεων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, τον Δεκέμβριο του 2019 η κυβέρνηση πρότεινε τροποποιήσεις στον νόμο περί Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου (SCM)[16], ο οποίος ψηφίστηκε και δημοσιεύτηκε. Εκκρεμούσε επείγουσα γνώμη της Επιτροπής της Βενετίας σχετικά με το σχέδιο νόμου, και εκφράστηκε δυσαρέσκεια για τις τροποποιήσεις, οι οποίες θεωρήθηκε ότι θεσπίστηκαν εσπευσμένα[17]. Με βάσει τις εν λόγω

[15] Το εγκληματικό δίκτυο χρησιμοποίησε το κακόβουλο λογισμικό GozNym για κλοπές, με περισσότερα από 41 000 θύματα, κυρίως επιχειρήσεις και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Χρησιμοποιήθηκαν οι λεγόμενοι κρυπτογραφητές (crypters), μεταξύ των οποίων ένας στην πόλη Balti της Μολδαβίας, για την κρυπτογράφηση του κακόβουλου λογισμικού, ώστε να μην εντοπίζεται από το λογισμικό ανίχνευσης ιών.

[16] Νόμος αριθ. 193, της 20ής Δεκεμβρίου 2019, για την τροποποίηση του νόμου για το SCM.

[17] Γνώμη της Επιτροπής της Βενετίας αριθ. CDL-PI(2020)001.

τροποποιήσεις, τον Μάρτιο του 2020 διορίστηκαν τέσσερις μη νομικοί στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Στην Επιτροπή της Βενετίας υποβλήθηκε σχέδιο συνταγματικής αναθεώρησης για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης και ειδικότερα του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Ενώ αρκετές προτάσεις θεωρήθηκαν θετικές, η Επιτροπή της Βενετίας εξέφρασε επιφυλάξεις για τους διορισμούς του Μαρτίου 2020 και κάλεσε την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει το εν λόγω ζήτημα στο πλαίσιο της διαδικασίας συνταγματικής μεταρρύθμισης[18]. Το σχέδιο στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης και το σχέδιο δράσης 2020-2023 υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο της Ευρώπης προς διαβούλευση.

Στις 19 Ιουλίου 2019 η Μολδαβία ανέστειλε προσωρινά, για τέσσερις μήνες, το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, αναστολή η οποία παρατάθηκε για ακόμη δύο μήνες τον Δεκέμβριο του 2019. Από την έναρξη του προγράμματος και έως την εισαγωγή της αναστολής, οκτώ πρόσωπα απέκτησαν τη μολδαβική ιθαγένεια ενώ 34 εκκρεμείς αιτήσεις (που κατατέθηκαν πριν από την πρώτη αναστολή) βρίσκονται υπό διεκπεραίωση. Στις 26 Φεβρουαρίου 2020, η κυβέρνηση εξέδωσε νέο νόμο με τον οποίο θεσπίστηκε νέα αναστολή έως την 1η Σεπτεμβρίου 2020. Ο νόμος ψηφίστηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2020 σε δύο αναγνώσεις και η νέα αναστολή τέθηκε σε ισχύ στις 20 Μαρτίου 2020. Στις 18 Ιουνίου 2020 το Κοινοβούλιο ψήφησε τον νόμο για την κατάργηση του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές από την 1η Σεπτεμβρίου 2020 (λήξη της ισχύουσας αναστολής). Μέχρι την ακύρωση του προγράμματος θα διεκπεραιωθούν μόνο οι υφιστάμενες αιτήσεις. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τη διενέργεια αυστηρών ελέγχων ασφάλειας και ιστορικού σε αιτούντες του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές όσον αφορά αιτήσεις που ελήφθησαν πριν από τη θέση σε ισχύ της αναστολής και οι οποίες θα εξακολουθήσουν να διεκπεραιώνονται έως την ακύρωση του προγράμματος την 1η Σεπτεμβρίου 2020.

Όσον αφορά την κρίση λόγω COVID-19, το κοινοβούλιο κήρυξε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης για 60 ημέρες στις 17 Μαρτίου 2020 και τροποποίησε τον νόμο περί κατάστασης έκτακτης ανάγκης ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να ψηφίζει οργανικούς νόμους, καθώς και να παρασχεθεί ευελιξία στους κρατικούς φορείς που διαχειρίζονται την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, δηλαδή την επιτροπή για τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης —η οποία συντονίζεται από τον Πρωθυπουργό—, το Υπουργείο Εσωτερικών και τον φορέα επιθεώρησης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης κηρύχθηκε την ίδια ημέρα στην Υπερδνειστερία, αρχικά μόνο για 30 ημέρες και, στη συνέχεια, παρατάθηκε έως τις 15 Μαΐου. Την 1η Απριλίου η κυβέρνηση ανέλαβε την ευθύνη για δέσμη κοινωνικοοικονομικών μέτρων με σκοπό την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της COVID-19, η οποία αναστάλθηκε από το Συνταγματικό Δικαστήριο στις 9 Απριλίου και ανακηρύχθηκε αντισυνταγματική στις 13 Απριλίου. Στις 10 Απριλίου η επιτροπή εξαιρετικών περιστάσεων ενέκρινε την πλειονότητα των μέτρων που περιλαμβάνονταν στη δέσμη. Στις 23 Απριλίου το κοινοβούλιο ενέκρινε την αντίστοιχη δημοσιονομική προσαρμογή και οι σχετικοί νόμοι δημοσιεύτηκαν από τον Πρόεδρο και τέθηκαν σε ισχύ στις 25 Απριλίου.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Μολδαβία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση και εξακολουθούν να πληρούνται τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Η πρώην κυβέρνηση της Μολδαβίας, υπό την ηγεσία της τότε πρωθυπουργού Maia Sandu, δρομολόγησε μεν σημαντικές δράσεις σχετικά με το κριτήριο αξιολόγησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ωστόσο οι εν λόγω προσπάθειες πρέπει να υλοποιηθούν πλήρως και να συνεχιστούν από τη νέα κυβέρνηση. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να διατηρηθεί η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής. Όσον αφορά την παράτυπη

[18] Γνώμη της Επιτροπής της Βενετίας αριθ. CDL-AD(2020)001.

μετανάστευση, η Μολδαβία πρέπει να εντείνει τις προσπάθειες και να λάβει μέτρα για να αντιμετωπίσει την αύξηση του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας για την ταχεία μείωση του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από πολίτες της Μολδαβίας στον χώρο Σένγκεν+·
- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- συνέχιση αποτελεσματικών διαβουλεύσεων για την έγκριση στρατηγικού σχεδίου και σχεδίου δράσης για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, βάσει ολοκληρωμένης ανάλυσης, με διασφάλιση ευρείας συναίνεσης των ενδιαφερόμενων μερών και με αυστηρή τήρηση του συντάγματος και των ευρωπαϊκών προτύπων·
- διασφάλιση επίτευξης προόδου όσον αφορά τη θέσπιση συνταγματικών τροποποιήσεων σχετικά με το δικαστικό σύστημα σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας·
- σημαντική μείωση των εκκρεμοτήτων στις ηλεκτρονικές δηλώσεις από την εθνική αρχή ακεραιότητας, και διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της στρατηγικής ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων και του συστήματος δήλωσης περιουσιακών στοιχείων όλων των παραγόντων στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας·
- ενίσχυση των προσπαθειών για τη διενέργεια και την ολοκλήρωση αμερόληπτης και διεξοδικής έρευνας και δίωξης της τραπεζικής απάτης του 2014, με σκοπό την προσαγωγή όλων των υπευθύνων ενώπιον της δικαιοσύνης, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, και την ανάκτηση των υπεξαιρεθέντων κεφαλαίων.

Ουκρανία

Παράτυπη μετανάστευση, αιτήσεις ασύλου, επανεισδοχή

Μεταξύ του 2018 και του 2019 ο αριθμός περιπτώσεων απαγόρευσης εισόδου υπηκόων της Ουκρανίας στον χώρο Σένγκεν+ αυξήθηκε κατά 25 % (από 53 185σε 66 390), καθώς και ο αριθμός των υπηκόων της Ουκρανίας για τους οποίους διαπιστώθηκε παράνομη διαμονή αυξήθηκε κατά 11 % (από 37 410 σε 41 705).
Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υπέβαλαν υπήκοοι της Ουκρανίας στον χώρο Σένγκεν+ μειώθηκε κατά 5 %, καθώς το 2019 υποβλήθηκαν 9 505 αιτήσεις, έναντι 10 035 το 2018. Το ποσοστό αναγνώρισης ασύλου μειώθηκε σε 10,2 % το 2019 (σε σύγκριση με 17,3 % το 2018). Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, καταγράφηκαν 1 570 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 41 % λιγότερες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, σημειώθηκε μείωση του ποσοστού επιστροφής. Το ποσοστό επιστροφής μειώθηκε σε 73 % το 2019 (σε σύγκριση με 85 % το 2018), ενώ επέστρεψαν πράγματι 27 200 υπήκοοι της Ουκρανίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφέρουν καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής των υπηκόων της και των υπηκόων τρίτων χωρών, αυτή η μείωση των ποσοστών επιστροφής δεν θα πρέπει να αποδίδεται σε μειωμένες επιδόσεις ούτε σε αλλαγές στη συνεργασία. Στο πλαίσιο ενός συνεχιζόμενου έργου που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, θα δημιουργηθεί ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων επανεισδοχής με στόχο να καταστεί περισσότερο αποτελεσματική η επιχειρησιακή συνεργασία.

Η Ουκρανία συνέχισε να διοργανώνει εκστρατείες ενημέρωσης των υπηκόων της σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους όταν ταξιδεύουν στην ΕΕ με απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης.

Η Ουκρανία εντείνει τις προσπάθειές της στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων. Τον Ιανουάριο του 2019 το υπουργικό συμβούλιο συγκρότησε διοργανική ομάδα εργασίας με βασικό σκοπό τον συντονισμό των επιχειρησιακών πολιτικών που σχετίζονται με τη διαχείριση των συνόρων. Αναπτύχθηκε νέα ολοκληρωμένη στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων 2020-2025, με τη στήριξη εμπειρογνωμόνων της ΕΕ, η οποία εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2019. Το συνοδευτικό σχέδιο δράσης εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2019. Συνεχίζονται οι συζητήσεις σχετικά με την ανάγκη ποινικοποίησης του λαθρεμπορίου όλων των αγαθών (και όχι μόνο όσων υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης) ως απαραίτητο στοιχείο της διαχείρισης των συνόρων, χωρίς η Ουκρανία να έχει αναλάβει μέχρι τώρα σαφή δέσμευση.

Ως συνέπεια της κρίσης λόγω COVID-19, η Ουκρανία θέσπισε σειρά μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης εισόδου σε αλλοδαπούς, με εξαιρέσεις, και της αναστολής όλων των τακτικών εμπορικών διεθνών μετακινήσεων με αεροπλάνο, τρένο και λεωφορείο από και προς την Ουκρανία από τις 17 Μαρτίου 2020. Από τις 25 Μαρτίου 2020 εγκρίθηκαν διατάξεις «κατάστασης έκτακτης ανάγκης» σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες περιλάμβαναν ενισχυμένα μέτρα δημόσιας τάξης, υποχρεωτική ιατρική εξέταση ατόμων με συμπτώματα COVID-19 και επιβεβλημένη νοσηλεία ή καραντίνα των εν λόγω ατόμων, καθώς και ενισχυμένη επικοινωνία με πολίτες και υγειονομικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της απολύμανσης δημόσιων εγκαταστάσεων. Αυτά τα μέτρα παρατάθηκαν έως τις 31 Ιουλίου 2020, γεγονός που έδωσε τη δυνατότητα χαλάρωσης των περιορισμών περιοχή προς περιοχή, ανάλογα με την εξέλιξη της επιδημιολογικής κατάστασης.

Το διάστημα αυτό επαναπατρίστηκαν από την Ουκρανία αρκετές χιλιάδες πολίτες, κυρίως μέσω εκατοντάδων πτήσεων που πραγματοποιήθηκαν σποραδικά γι' αυτόν τον σκοπό. Η κυβέρνηση διέταξε την επανέναρξη των υπηρεσιών διέλευσης των συνόρων στα διεθνή αεροδρόμια της Ουκρανίας από τις 15 Ιουνίου 2020. Οι υπηρεσίες εμπορικών πτήσεων επανήλθαν σταδιακά από την εν λόγω ημερομηνία, με βάση επίσης τις επιδημιολογικές καταστάσεις, διμερείς συμφωνίες με τρίτες χώρες και εκκρεμή μέτρα που βρίσκονταν σε ισχύ μεταξύ τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων κρατών μελών της ΕΕ.

Δημόσια τάξη και ασφάλεια

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος της Ουκρανίας εμπλέκονται όλο και περισσότερο στη διακίνηση ναρκωτικών, στο οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, ιδίως σε εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, καθώς και σε συστήματα επενδυτικής απάτης και στη διαφθορά στον αθλητισμό. Συχνά συνεργάζονται με ομάδες οργανωμένου εγκλήματος από άλλες χώρες. Οι Ουκρανοί κυβερνοεγκληματίες εξακολουθούν να εμπλέκονται σε διάφορα είδη κυβερνοεγκλήματος, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων σε πολίτες της ΕΕ και σε στόχους στην ΕΕ. Επιπλέον, οι συγκρούσεις στην Ουκρανία και η ουσιαστική έλλειψη ελέγχων σε τμήματα των ανατολικών συνόρων της χώρας εξακολουθούν να δημιουργούν κίνδυνο εκτροπής από την περιοχή προς την ΕΕ πυροβόλων όπλων και άλλων εμπορευμάτων που αποτελούν προϊόντα παράνομης/λαθραίας διακίνησης. Επιπλέον, οι Ουκρανοί υπήκοοι συγκαταλέγονται μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών που αποτελούν συχνότερα θύματα εμπορίας ανθρώπων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.

Η Ουκρανία έχει εντείνει τις προσπάθειές της στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας, μεταξύ άλλων με την Ευρωπόλ. Οι ουκρανικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου συμμετέχουν σε κοινές επιχειρήσεις στο πλαίσιο του κύκλου πολιτικής της ΕΕ / EMPACT. Η Ουκρανία αναπτύσσει διεθνή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, με σκοπό την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η ΕΕ στηρίζει ενεργά τις ουκρανικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου για την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους μέσω του εμβληματικού σχεδίου υποστήριξης «PRAVO Police»[19] και της συμβουλευτικής αποστολής της ΕΕ. Η Ουκρανία, αν και εξακολουθεί να στερείται γενικής στρατηγικής για την αναδιοργάνωση του τομέα επιβολής του νόμου, συνεχίζει τη μεταρρύθμιση της εθνικής αστυνομίας. Η ασφάλεια για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (SOCTA), η οποία συγκροτήθηκε πρόσφατα με πρωτοβουλία της Ουκρανίας και με βάση τη μεθοδολογία της Ευρωπόλ, αποτελεί σημαντικό βήμα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και τη βελτίωση της εσωτερικής διοργανικής συνεργασίας για την επιβολή του νόμου, τελεί όμως εν αναμονή έγκρισης.

Στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς, η Ουκρανία συνέχισε να αξιοποιεί την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί όσον αφορά τη θέσπιση αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένου του νέου ανώτατου δικαστηρίου κατά της διαφθοράς (HACC), το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 5 Σεπτεμβρίου 2019. Το εν λόγω δικαστήριο δεν διαθέτει ακόμα μόνιμη έδρα, η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία και η βιωσιμότητα των εργασιών του. Σημαντικά βήματα αποτέλεσαν η κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής ηλεκτρονικών δηλώσεων από

[19] Πρόγραμμα 36 εκατ. EUR σχεδιασμένο για τη στήριξη της δημιουργίας αποτελεσματικού συστήματος επιβολής του νόμου, με σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων με σκοπό τη στήριξη του λαού της Ουκρανίας, μέσω παροχής της αναγκαίας στήριξης στην εθνική αστυνομία της Ουκρανίας και σε άλλες ουκρανικές αρχές που είναι αρμόδιες για την επιβολή του νόμου (Δεκέμβριος 2017 – Ιούνιος 2021).

ακτιβιστές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς και ξένα μέλη εποπτικών συμβουλίων κρατικών επιχειρήσεων, καθώς και η εκ νέου ποινικοποίηση του παράνομου πλουτισμού και η θέσπιση διατάξεων σχετικά με δήμευση που δεν βασίζεται σε καταδίκη. Πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά την αποτελεσματική και αυτοματοποιημένη επαλήθευση των ηλεκτρονικών δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων, ιδίως μέσω της διασφάλισης ότι η εθνική υπηρεσία για την πρόληψη της διαφθοράς διαθέτει πλήρη και αυτοματοποιημένη πρόσβαση σε όλα τα σχετικά μητρώα και τις βάσεις δεδομένων.

Τον Οκτώβριο του 2019 εκδόθηκε νόμος ο οποίος προβλέπει πλήρη αναδιάρθρωση της εθνικής υπηρεσίας για την πρόληψη της διαφθοράς, το σημαντικότερο στοιχείο της οποίας είναι η αλλαγή της δομής διαχείρισης από συλλογικό όργανο σε έναν διευθυντή. Κατόπιν διεξαγωγής διαφανούς διαδικασίας επιλογής με τη συμμετοχή διεθνών εμπειρογνωμόνων, διορίστηκε νέος προϊστάμενος της εν λόγω υπηρεσίας τον Ιανουάριο του 2020.

Μετά από τις συνεχείς διεθνείς πιέσεις που ασκήθηκαν τα τελευταία έτη, τον Οκτώβριο του 2019 παραχωρήθηκε τελικά στην εθνική υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς αυτόνομη εξουσία παρακολούθησης τηλεφωνικών συνδιαλέξεων.

Δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί οι ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία της ειδικής εισαγγελίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς (SAPO), τις οποίες προκάλεσαν το 2018 οι κατηγορίες που διατυπώθηκαν για σοβαρό παράπτωμα του προϊσταμένου της. Παρά τις εντάσεις που προκάλεσαν οι εν λόγω κατηγορίες, η εθνική υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η ειδική εισαγγελία για την καταπολέμηση της διαφθοράς συνέχισαν να συνεργάζονται στενά το 2019, ενώ κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019 ανακαλύφθηκαν περισσότερα πρόσωπα που εμπλέκονται σε υποθέσεις διαφθοράς απ' ό,τι καθ' όλη τη διάρκεια του 2018. Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2020 επιχειρήθηκε εκ νέου η απομάκρυνση του προϊσταμένου της εθνικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, όταν κοινοβουλευτικό αίτημα για την αποπομπή του έλαβε περισσότερες από 200 υπογραφές, χωρίς, ωστόσο, να πληρούται κανένας από τους λόγους απόλυσης που προβλέπει η νομοθεσία. Κατόπιν του αμφιλεγόμενου και έντονα πολιτικοποιημένου διορισμού ελεγκτών για τον εξωτερικό έλεγχο της εθνικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς το 2018, οι προηγούμενοι διορισμοί ακυρώθηκαν από τη νέα ηγεσία χωρίς να πραγματοποιηθούν νέοι διορισμοί. Το αρνητικό πόρισμα ελέγχου συνιστά λόγο απομάκρυνσης του προϊσταμένου της εθνικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Τον Ιούνιο του 2020 η Γενική Εισαγγελία κίνησε τη διαδικασία επιλογής νέου προϊσταμένου της ειδικής εισαγγελίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς διορίζοντας τέσσερα μέλη της επιτροπής επιλογής. Εκκρεμεί ο διορισμός άλλων επτά μελών από το Κοινοβούλιο. Ο νέος προϊστάμενος της ειδικής εισαγγελίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς αναμένεται να αναλάβει καθήκοντα το φθινόπωρο του 2020.

Τον Δεκέμβριο του 2019 εκδόθηκε νόμος για την επανασύσταση της κρατικής υπηρεσίας ερευνών, η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διερεύνηση παραπτωμάτων δημοσίων υπαλλήλων (συμπεριλαμβανομένων αδικημάτων διαφθοράς που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εθνικής υπηρεσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς), και διορίστηκε διευθυντής (ασκών χρέη). Η επιλογή του μόνιμου επικεφαλής της κρατικής υπηρεσίας ερευνών καθυστερεί λόγω πολιτικής αντιπαράθεσης σχετικά με τη σύνθεση της επιτροπής επιλογής.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Ουκρανία έλαβε μέτρα που προσδιορίζονται στη δεύτερη έκθεση και εξακολουθούν να πληρούνται τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, συνεχίστηκε και θα πρέπει να εξακολουθήσει η καλή συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής, καθώς και η συνεργασία με την ΕΕ και τα κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα αντιμετώπισης των προκλήσεων στον τομέα της μετανάστευσης και μετριασμού των κινδύνων για την ασφάλεια. Η Ουκρανία συνέχισε τις προσπάθειές της στον τομέα του κράτους δικαίου. Ωστόσο, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και περαιτέρω βελτίωση του συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων (συμπεριλαμβανομένης της ποινικοποίησης του λαθρεμπορίου όλων των αγαθών). Επίσης απαιτούνται άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παράτυπης μετανάστευσης.

Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα στους ακόλουθους τομείς:

- ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας με τις ενδιαφερόμενες χώρες για τη μείωση της παράτυπης μετανάστευσης από υπηκόους της Ουκρανίας στον χώρο Σένγκεν+·
- συνέχιση διοργάνωσης ενημερωτικών εκστρατειών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθεστώς μετακίνησης χωρίς υποχρέωση θεώρησης·
- διασφάλιση της ανεξαρτησίας, της αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητας του θεσμικού πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς, και αποφυγή πολιτικοποίησης του έργου όλων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου· αντιμετώπιση, ιδίως, των συνεχιζόμενων ανησυχιών σχετικά με την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της ειδικής εισαγγελίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση αξιόπιστης διαδικασίας επιλογής για τον επόμενο προϊστάμενό της. διασφάλιση της απόλυτης νομιμότητας του διορισμού και της παύσης όλων των προσώπων που κατέχουν ηγετικά αξιώματα σε όλες τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου· διασφάλιση ότι η ανασυσταθείσα εθνική υπηρεσία για την πρόληψη της διαφθοράς θα εκπληρώνει αξιόπιστα την εντολή της, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση της λειτουργίας ενός πλήρως λειτουργικού και αποτελεσματικού συστήματος για την επαλήθευση των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων·
- ενίσχυση των ικανοτήτων της εθνικής αστυνομίας και βελτίωση της συνεργασίας και της οριοθέτησης αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου για την καλύτερη αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

III. Συμπεράσματα

Η Επιτροπή θεωρεί ότι, βάσει της ανάλυσης που παρουσιάζεται στην παρούσα έκθεση και στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, εξακολουθούν να πληρούνται οι απαιτήσεις ελευθέρωσης του καθεστώτος των θεωρήσεων για τις υπό εξέταση χώρες. Στην παρούσα έκθεση προσδιορίζονται περαιτέρω μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν —σε ορισμένες περιπτώσεις αμέσως— σε συγκεκριμένους τομείς προκειμένου να διασφαλίζεται η συνεχής εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης.

Στο πλαίσιο της ευρύτερης απόκρισης στην COVID-19, η Επιτροπή ανακατευθύνει τη βοήθεια από τον Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας για τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης, αντίστοιχα, σε άμεσες ανάγκες και για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών

επιπτώσεων. Από την αρχή της πανδημίας, οι εταίροι των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης εφαρμόζουν ευρύ φάσμα μέτρων και έχουν επαναπατρίσει υπηκόους τους, μεταξύ άλλων από την περιοχή Σένγκεν+.

Οι αριθμοί των **αβάσιμων αιτήσεων ασύλου**, στην περίπτωση της **Αλβανίας** και της **Γεωργίας**, εξακολουθούν να εγείρουν ανησυχίες. Ορισμένα κράτη μέλη αναφέρουν το φαινόμενο της υποβολής αιτήσεων ασύλου για αναζήτηση ιατρικής περίθαλψης στην ΕΕ (ιδίως από υπηκόους της Γεωργίας). Έχει παρατηρηθεί αύξηση της παράτυπης μετανάστευσης από **τη Γεωργία, την Ουκρανία, τη Σερβία** και **τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη**. Η παράτυπη μετανάστευση **Αλβανών υπηκόων** εξακολουθεί να είναι μεγάλη. Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης λαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων προκλήσεων, όμως απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για τη διασφάλιση της βελτίωσης και της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων.

Η ανεπαρκής ικανότητα υποδοχής σε ορισμένες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (ιδίως στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη) προκαλεί ανησυχίες για την ικανότητα πλήρους αντιμετώπισης των προβλημάτων της παράτυπης μετανάστευσης. Παρά τη μείωση του ποσοστού επιστροφής, η συνεργασία στον τομέα της επανεισδοχής και της επιστροφής συνεχίζεται απρόσκοπτα για όλες τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης. Ωστόσο, θα πρέπει να διατηρηθεί σταθερό ποσοστό επιστροφής και επανεισδοχής των υπηκόων της εκάστοτε χώρας, ενώ η επανεισδοχή των υπηκόων τρίτων χωρών θα πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω ιδίως από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Η ταχεία οριστικοποίηση και υλοποίηση των υπόλοιπων συμφωνιών περί καθεστώτος του Frontex είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς θα ενισχύσει τη διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης, παρότι οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων φέρουν οι ίδιες την πρωταρχική ευθύνη για τη διαχείριση των συνόρων τους.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλή διαχείριση του περιβάλλοντος μετανάστευσης και ασφάλειας ως βασική προϋπόθεση για τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης, η Επιτροπή προτρέπει όλες τις χώρες χωρίς υποχρέωση θεώρησης **να εξασφαλίσουν την ευθυγράμμισή τους με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ.**

Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης συνέχισαν να λαμβάνουν μέτρα **για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.** Εντούτοις, οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν και να ενισχυθούν περαιτέρω. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος από τις εν λόγω χώρες εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στη διακίνηση παράνομων πυροβόλων όπλων και διαφόρων παράνομων εμπορευμάτων (ιδίως ναρκωτικών και καπνού), στην τέλεση εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, στην τέλεση εγκλημάτων σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, στην εμπορία ανθρώπων[20], στην παράνομη διακίνηση μεταναστών και στο κυβερνοέγκλημα.

[20] Η εμπορία ανθρώπων παραμένει μια εξαιρετικά προσοδοφόρα μορφή σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, στην οποία ωθούν το υψηλό κέρδος και η ζήτηση που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης. Για την εμπορία ανθρώπων δεν είναι αναγκαία η διέλευση συνόρων, και σημαντικός αριθμός θυμάτων διακινείται εντός των εθνικών συνόρων, μεταξύ άλλων και εντός της ΕΕ. Για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων έχουν καταβληθεί και συνεχίζουν να καταβάλλονται προσπάθειες. Είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι όλα τα θύματα, συμπεριλαμβανομένων όσων διακινούνται εντός των εθνικών συνόρων, έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη βοήθεια και στήριξη, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια εξακολουθούν να αποτελούν την πλειονότητα των θυμάτων παγκοσμίως και ότι διακινούνται κυρίως για σκοπούς σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Η πρόληψη πρέπει να παραμείνει στο επίκεντρο όλων των δράσεων κατά της εμπορίας ανθρώπων, με έμφαση στην καταπολέμηση της κουλτούρας της ατιμωρησίας για όλους τους δράστες, η οποία ευνοεί το έγκλημα.

Η διαφθορά στις ανώτερες βαθμίδες της εξουσίας εξακολουθεί να αποτελεί ζήτημα σε όλες τις χώρες που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση. Όπως και σε προηγούμενα έτη, στην έκθεση προσδιορίστηκε η ανάγκη επείγουσας λήψης άμεσων μέτρων από τη **Μολδαβία** για να διασφαλιστεί η εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς. Παρότι έγιναν ορισμένες σημαντικές ενέργειες από την κυβέρνηση της πρώην πρωθυπουργού Maia Sandu, οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν και από τη νέα κυβέρνηση. Η διαδικασία μεταρρύθμισης στην **Ουκρανία** —ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς— συνεχίζεται, και αναμένεται περαιτέρω πρόοδος.

Το **κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας** εγκρίθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2018. Ένα έτος αργότερα, διμερείς ρυθμίσεις αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και υπεγράφησαν από όλους τους εταίρους των Δυτικών Βαλκανίων. Αυτές οι διμερείς ρυθμίσεις αποτελούν σημαντικό ορόσημο για την αντιμετώπιση βασικών τομέων προτεραιότητας όσον αφορά την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης όλων των μορφών ριζοσπαστικοποίησης και βίαιου εξτρεμισμού, καθώς και των προκλήσεων που θέτει η επιστροφή αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών και των οικογενειών τους. Θα πρέπει πλέον να εφαρμοστούν ενεργά.

Η εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων αποτελεί διαρκή και εξελισσόμενη διαδικασία. Θα συνεχιστεί η στενή παρακολούθηση, μεταξύ άλλων, μέσω συνεδριάσεων σε επίπεδο ανώτερων υπαλλήλων, καθώς και μέσω των συνεδριάσεων και διαλόγων που πραγματοποιούνται σε τακτική βάση στο πλαίσιο της υποεπιτροπής για τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια μεταξύ της ΕΕ και των χωρών που απολαύουν του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και —όσον αφορά τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων— μέσω των τακτικών εκθέσεων για τη διεύρυνση, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΕΕ.